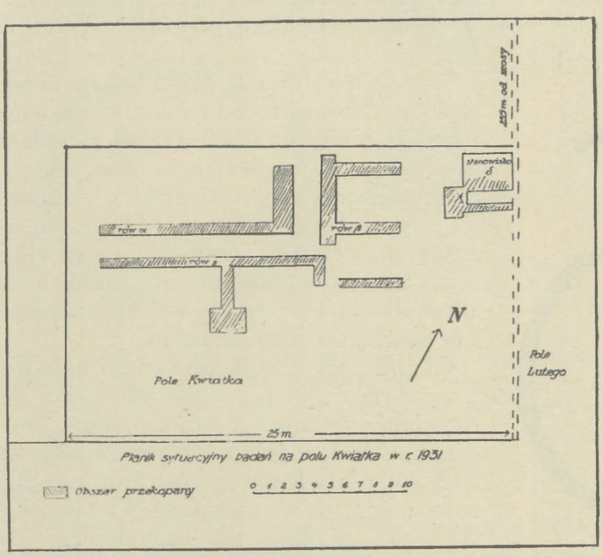
Mag. Jan Fitzke.

Poszukiwania archeologiczne w Pobiedniku w pow. miechowskim

Compterendu des fouilles à Pobiednik, arrondt. de Miechów.

Z 11 rycinami. — Avec 11 fig.

Miejscowość Pobiednik Wielki, leżąca na lewym brzegu Wisły, naprzeciwko miasteczka Niepołomic, znana jest już od pewnego czasu prehistorykom, jako miejsce bogato wyposażone w zabytki przed-

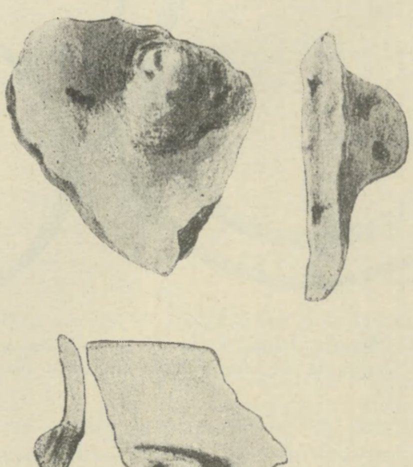
Ryc. 1. Plan sytuacyjny badań w Pobiedniku, w pow. miechowskim. — Fig. 1. Plan des fouilles à Pobiednik, arrondt. de Miechów.

historyczne od neolitu począwszy aż po czasy wczesnohistoryczne [1]).

[1]) Dr. T. Reyman: Wiadomości Arch., tom IX, str. 102—106. Wyniki badań wstępnych w Pobiedniku i Tropiszowie, w pow. miechowskim.

Kontynuując rozpoczęte przez p. dr. Tadeusza Reymana przed kilku łaty badania arch. w Pobiedniku W. czyniłem z polecenia tegoż, wspólnie z kol. Józefem Marciniakiem, poszukiwania na terenie wyżej wspomnianej miejscowości w roku 1931 od 3—8 sierpnia.

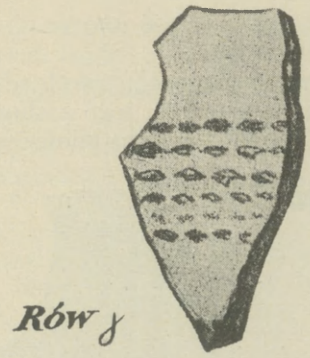
Badania subwencjonowane były przez krakowskie Muzeum Archeologiczne. Pole, na którem prowadzono poszukiwania jest własnością wieśniaka Kwiatka. i znajduje się na wielkiej nadwiślańskiej terasie zw. „Karasiniec", leżącej

Ryc. 2. Skorupy neolityczne z rowu α. 1/2 w. n. — Fig. 2. Tessons néolithiques de la tranchée α.

między Pobiednikiem W. a Igołomnią po prawej stronie drogi.

Badania rozpoczęto systemem rowów, posuwając się po skłonie terasy od północnego zachodu ku południowemu wschodowi. Głębokość rowów wahała się między 30—40 cm, a szerokość między 80—100 cm. Przekopane rowy oznaczyliśmy literami greckiemi α, β, γ. Objęły one przestrzeń 25 m². W części wschodniej rowów natrafiono na ślady osady neolitycznej w głębokości 40—50 cm. Tuż przy miedzy odgraniczającej pola Kwiatka od pola Lutego w poziomie 30 cm natknęliśmy się wśród ciemnej próchnicy na grudki gliny palonej i fragmenty naczyń. W głębokości 90 cm pod powierzchnią natrafiliśmy prawdopodobnie na ziemiankę, której wartości nie zbadaliśmy. Część jej bowiem znaczna podchodziła pod miedzę i na pole Lutego, obsianego wówczas koniczyną, część pozostała na rolę obsadzoną jarzyną. Obok wspomnianej ziemianki w miejscu oznaczonem na planiku krzyżykiem znaleziono w głębokości 1 metra czaszkę ludzką, twarzą zwróconą ku zachodowi. Ze szkieletu więcej się nic nie zachowało. Wokoło czaszki występowało trochę skorup neolitycznych, nie posiadających bliższych cech charakterystycznych, któreby dokładnie określiły przynależność kulturową czaszki.

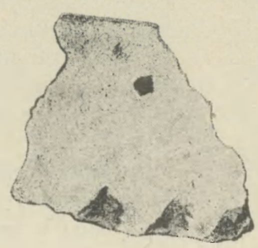
Ryc. 3. Skorupa ceramiki wstęgowej kłutej. W. n. — Fig. 3. Fragment de vase à ornament pointillé. Gr. nat.

Przekopane rowy α, β, γ dostarczyły wielkiej ilości materjału ceramicznego, neolitycznego (kultura jordansmühlsko-promienista), trochę odpadków krzemiennych i nieco połupanych kości zwierzęcych. W jednym zaś miejscu nadto odkryliśmy kilka fragmentów ceramiki łużyckiej.

Ryc. 4.

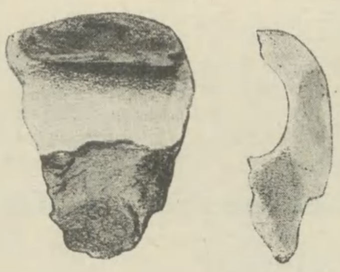
Ryc. 5.

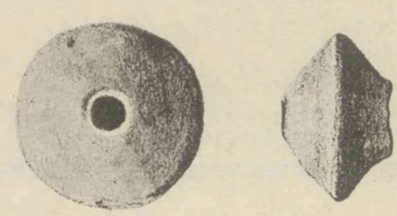

Ryc. 6.

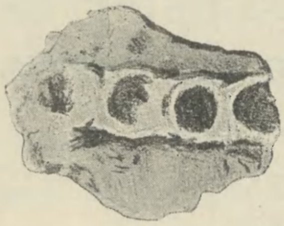

Ryc. 7.

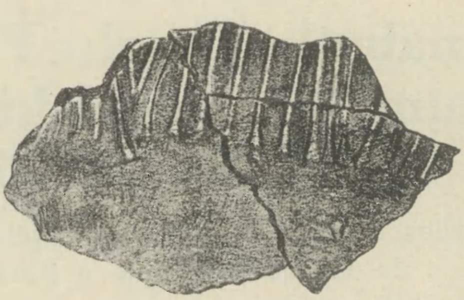

Ryc. 8.

Ryc. 9.

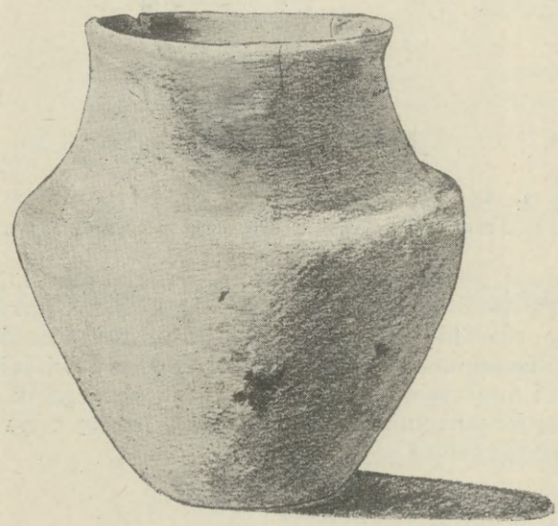
Ryc. 10.

Ryc. 4—8. Skorupy neolityczne, ryc. 9—10 skorupy „łużyckie" z ziemianki δ. ½ w. n. — Fig. 4—8. Tessons néolithiques, fig. 9—10 tessons de la civilisation lusacienne du fond de cabane δ. ½ gr. nat.

Zawartość rowów

Rów α dostarczył:

Kilkunastu skorup neol., trzech rdzeni i dolnej szczęki świni. Z materjału tego zasługuje na uwagę fragment brzegu prostego lejowato rozwartego,

Ryc. 11. Naczynie „łużyckie" 1/2 w. n. — Fig. 11. Vase de la civilisation lusacienne. 1/2 gr. nat.

opatrzonego w zgrupienie owalne u podstawy, oraz szara skorupa z guzem. Rys. 1, 2.

W rowie β nic nie znaleziono.

Rów γ zawierał:

Skorupy gładkie, trzy fragmenty den, kilka kostek zwierzęcych, cztery odpadki krzemienne, nadto ułamek naczynia z brzegiem ozdobionym ornamentem wstęgowym kłutym. Rys. 3.

Ziemianka δ zawierała:

Wielką ilość neolitycznych skorup nieornamentowanych, brzegów gładkich i den, kilka grudek gliny palonej i trochę kości zwierzęcych, kilka odpadków krzemiennych i duży fragment granitowych żaren ze śladami gładzenia od wewnątrz. W głębokości 60 cm odkryto szkielet zwierzątka, prawdopodobnie jakiegoś gryzonia. W ziemiance tej oprócz materjału neol. znaleźliśmy fragmenty popielnic łużyckich. Z materjału neolitycznego więcej charakterystyczne okazy widzimy na rysunku (rys. 4, 5, 6, 7, 8). Są to brzegi naczyń, część ucha trójkątnego i przęślik podwójniestożkowaty. Kulturę łużycką reprezentują: fragment naczynia zdobionego skośnemi linjami rytemi, skorupa z nalepionym wałkiem ozdobionym plastycznie owalnemi wgłębieniami (Rys. 9, 10), oraz małe naczyńko (popielnica), które udało się w części złożyć i częściowo uzupełnić gipsem w pracowni muzealnej. Rys. 11. (Wymiary: wys. 12 cm, śr. otworu 8 cm, dna 4 cm, brzuśca 11,5 cm, powierzchnia szara, miejscami chropowata).

Miejsce objęte poszukiwaniami przylega bezpośrednio do obszaru zbadanego w r. 1930 przez p. dr. T. Reymana. Badania obecne jak i poprzednie dostarczyły nam głównie materjału neolitycznego [2]). Pojawienie się materjału z innej epoki przedhistorycznej pochodzącego na terenie osady neolitycznej, n. p. w tym wypadku kultury łużyckiej, nie jest nowością. Znamy takie wypadki z następujących miejscowości, z lewego brzegu Wisły: Goszyce, Tropiszów, Wawrzeńczyce (inf. kol. Jamki R.), z Beszowej (Światowit V, 176) i innych, dlatego nie jest to dziwnem na terenie Pobiednika W., gdzie już p. dr. T. Reyman miał możność w r. 1930 skonstatować występowanie stanowisk mieszanych [3]).

[2]) Dr. T. Reyman: Badania terenowe na polu „Karasiniec" w Pobiedniku Wielkim pow. Miechów. Odbitka z Materjałów Prehistorycznych, T I, wydanych przez Komisję Antropologji i Prehistorji P. A. U.

[3]) Dr. T. Reyman: Sprawozdanie z badań archeologicznych w Pobiedniku i Tropiszowie w pow. miechowskim. Sprawozdania Polskiej Akad. Umiej. Tom XXXVI, nr. 2, str. 30.